

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 decembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judecătorii – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti, Ghenadie Nicolaev,
Nadejda Toma,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de avocata Enachi Tatiana în numele inculpatului Nigai Vasile și de partea vătămată Zavelișca Elena, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015, în cauza penală în privința lui

Nigai Vasile Nicolae,

născut la 12 ianuarie 1963, originar din r-nul Ștefan Vodă, s. Purcari, domiciliat în r-nul Ștefan Vodă, s. Olănești.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 01 septembrie 2014 - pînă la 17 decembrie 2014 (instanța de fond);*
- 2. de la 21 ianuarie 2015 - pînă la 05 iunie 2015 (instanța de apel);*
- 3. de la 28 iulie 2015 – pînă la 15 decembrie 2015 (instanța de recurs ordinar).*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Slobozia din 17 decembrie 2014, Nigai Vasile a fost condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal la 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 1 an.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Zavelișca Elena, a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, Nigai Vasile la 29 ianuarie 2013, aproximativ la ora 18³⁰, aflîndu-se în magazinul ÎI „Luna Caraion”, din s. Olănești, r-nul Ștefan Vodă, fiind în relații ostile și avînd

scopul să-i provoace vătămare sănătății cet. Zavelișca Elena, i-a aplicat acesteia mai multe lovituri cu pumnii în față și în regiunea cutiei toracice, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr 1185/D din 17 iunie 2014, *vătămare corporală medie*.

3. Nefiind de acord cu sentința, partea vătămată Zavelișca Elena a depus apel în care a solicitat, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și condamnarea lui Nigai V. la închisoare, totodată să fie admisă acțiunea civilă cu încasarea prejudiciului moral și material.

Consideră că instanța de judecată neîntemeiat i-a stabilit o pedeapsa prea blândă, care nu este echitabilă pentru fapta comisă, necătfînd la faptul că Nigai V. vina nu a recunoscut-o și, prin diferite metode a încercat să ducă instanța în eroare, întru evitarea răspunderii penale.

Mai mult ca atît, inculpatul a depus declarații mincinoase, precum că ea ar fi inițiat cearta, dorind să-l lovească cu o sticlă, din care motiv inculpatul a lovit-o.

De asemenea, în urma maltratării victima a rămas a fi o persoană cu dizabilitate accentuată, circumstanțe care nu au fost luate în considerație de către instanță, or, pînă în prezent, adică din momentul comiterii infracțiunii, pe perioada de doi ani de zile, continuă tratamente în diferite instituții medicale, suportînd cheltuieli majore, însă instanța nejustificat a respins acțiunea civilă înaintată, necătfînd că a prezentat probele respective.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015, a fost admis apelul părții vătămate Zavelișca El., casată sentința în latura civilă și pronunțată în această parte o nouă hotărîre.

S-a încasat de la Nigai Vasile în beneficiul părții vătămate Zavelișca Elena prejudiciul moral de 15000 lei. În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

5. Instanța de apel a menționat că la stabilirea pedepsei inculpatului, prima instanță a ținut cont de principiul individualizării pedepsei prevăzut de art. 7, 61, 75-76 Cod penal, corect concluzionînd că corectarea inculpatului este posibilă fără privarea acestuia de libertate, prin suspendarea executării pedepsei numite, sancțiunea aplicată încadrîndu-se în dispozițiile legale ce instituie dreptul instanței de a suspenda condiționat executarea pedepsei. Însă, în privința acțiunii civile, a conchis că instanța urma să se pronunțe în

partea încasării prejudiciului moral cauzat, avînd în vedere că vinovăția inculpatului și cauzarea părții vătămate a suferințelor morale a fost demonstrată.

Din materialele prezentate de către partea vătămată, este cert că ea a fost maltrată, unde a suportat mai multe cheltuieli financiare, însă un calcul concret, bazat pe documentele prezentate nu a fost efectuat, iar acțiunea civilă înaintată în ce privește prejudiciul material urmează să fie soluționată în instanța civilă.

Potrivit cererii depuse în cadrul procesului penal, partea vătămată a solicitat încasarea sumei de 50 000 lei în contul restituirii prejudiciului moral.

Ținînd cont de starea materială a inculpatului și de faptul că prejudiciul material care urmează să-l achite este unul considerabil, instanța de apel a considerat rațional de a încasa de la inculpat în beneficiul părții vătămate 15 000 lei în contul prejudiciului moral.

6. Împotriva deciziei nominalizate au declarat recurs ordinar avocata Enachi T. în numele inculpatului și partea vătămată Zavelișca El., care au solicitat:

- avocata în numele inculpatului, casarea deciziei instanței de apel în latura civilă, din următoarele considerente.

Partea vătămată susține că a prezentat probe justificate precum că inculpatul i-a distrus averea din bar în sumă de 13 398 lei, cauzîndu-i un prejudiciu moral, însă instanța de fond a respins toate aceste probe, sau în textul sentinței din 17.12.2014 este foarte clar explicat și argumentat din care considerente nu este posibil de stabilit cuantumul prejudiciului material, fără a fi negată existența acestuia.

Consideră că prin raportul de examinare medico-legală nr. 409/D din 12.02.2014 la care face trimitere partea vătămată, invocînd că aceste concluzii din raport confirmă că în urma maltratării, au survenit urmări grave și Zavelișca E. a devenit persoană cu dizabilitate accentuată, este absolut neîntemeiat. Or, prin raportul nominalizat s-a constatat că *nu este posibil de făcut legătura cauzală directă între circumstanțele cazului indicat și leziunile corporale menționate în punctul „b” din raport.*

Astfel, toate pretențiile invocate de partea vătămată cu privire la încasarea în beneficiul inculpatului a prejudiciului material și moral, sunt lipsite de suport juridic.

Prin urmare, instanța de apel neîntemeiat a stabilit încasarea sumei în mărime de 15 000 lei în contul prejudiciului moral, deoarece nu a luat în considerație faptul că nu a fost demonstrată legătura cauzală dintre vătămarea medie și circumstanțele infracțiunii incriminate nici printr-un raport de constatare medico-legală existent la dosar, precum și starea materială precară a acestuia.

Nigai V. nu este angajat în câmpul muncii din an. 1988 și se întreține din veniturile lucrărilor sezoniere prestate ocazional. Inculpatul este caracterizat pozitiv, fiind o persoană responsabilă și de bună-credință. Ceea ce nu se poate de afirmat despre partea vătămată, care se află în conflict cu majoritatea cetățenilor, fapt confirmat prin inițierea acțiunilor în judecată sau a plîngerilor adresate organelor de urmărire penală.

- partea vătămată, care invocînd prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 12) CPP, solicită casarea hotărîrii contestate în latura civilă, rejudecarea cauzei cu dispunerea încasării de la inculpat a următoarelor sume:

- 160 000 lei, bani din care trebuie să facă defalcări la BASS, CNAM, impozite și taxe locale,

- 36 170,30 lei cheltuieli pentru deplasări și tratament suportat,

- 50 000 lei prejudiciul moral,

- 13 398 lei pentru bunurile distruse de către inculpat în timpul maltratării ei,

- 130 303, 97 lei restanța la Bugetul Public Național.

Recurenta a menționat că inculpatul fiind în stare de ebrietate, în loc public, la locul ei de muncă timp de 45 minute a lovit-o cu pumnii în cap, avînd în mîină mai multe chei din metal, inclusiv și cu picioarele, cauzîndu-i vătămare corporală medie. În rezultatul loviturilor, a devenit persoană cu dizabilitate accentuată, în urma căruia a pierdut auzul, fiind diagnosticată cu epilepsie. Timp de peste 2 ani și jumătate suportă tratamente staționare și ambulatorii, suportînd cheltuieli mari.

Pensia de invaliditate i-a fost stabilită de 480 lei, ea fiind mamă solidară și avînd la întreținere un copil minor. A prezentat probe incontestabile că inculpatul i-a distrus bunuri materiale în valoare de 13 398 lei.

Nu îi este clar cum instanțele judecătorești nu au găsit legătura cauzală între acțiunile inculpatului și calcularea penalităților pentru neachitarea la timp a impozitelor și creditului, sau anume acțiunile lui Nigai V. au dus la

faptul că victima permanent are dureri insuportabile de cap, aflându-se la tratament, nu poate lucra pentru a se întreține atît ea, cît și copilul minor, precum și pentru a achita impozite, taxe și creditul.

A solicitat ca instanța de judecată să se pronunțe asupra cheltuielilor de judecată și asupra venitului ratat al întreprinderii unde lucrează, însă instanța i-a refuzat, lăsînd ca instanța să se pronunțe în ordinea procedurii civile. Însă, pentru ca ea să se adreseze în ordinea civilă are nevoie de asistența juridică a avocatului, serviciile căruia sunt scumpe, pe care trebuie să le suporte din cauza inculpatului.

7. Asupra recursurilor declarate nu a fost depusă referință.

8. Judecînd recursurile ordinare declarate în raport cu motivele invocate, Colegiul penal consideră că acestea urmează a fi respinse, ca inadmisibile, din următoarele considerente.

8.1. Cu referire la recursurile declarate de avocata Enachi Tatiana în numele inculpatului Nigai V.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Colegiul penal constată că avocata Enachi T. în numele inculpatului în recursurile declarate nu invocă nici un temei de drept prevăzut la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, indicînd formal (art. 420-422, 424-430, 432-435 Cod de procedură penală), însă critică hotărîrea instanței de apel în latura civilă, considerînd că instanța de apel neîntemeiat a încasat prejudiciul moral în mărime de 15 000 lei.

Conform art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală, odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

Verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii instanței de apel sub acest aspect, instanța de recurs consideră că instanța, corect a admis parțial

acțiunea civilă încasând prejudiciul moral.

Potrivit art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Colegiul penal reține, că în temeiul art. 219 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, persoanele fizice cărora le-a fost cauzat un prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot înainta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin repararea prejudiciului moral.

La acest capitol, instanța de recurs ține să menționeze faptul că aprecierea prejudiciului moral se face în funcție de circumstanțele cauzei, unde este necesar să se ia în considerație valoarea nepatrimonială lezată, însemnătatea pe care o are această valoare pentru persoana vătămată. Un alt criteriu constă în durata menținerii consecințelor vătămarilor, adică durata prejudiciului, deoarece urmările pot fi temporare, trecătoare sau permanente. Durata menținerii consecințelor este un criteriu de apreciere a prejudiciului distinct de criteriul importanței. Un alt criteriu este criteriul intensității durerilor fizice și psihice. Aceasta depinde de valoarea lezată.

Aprecierea quantumului prejudiciului moral cauzat victimei, urmează a fi apreciat de către instanța de judecată după intima convingere, care se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu și în funcție de circumstanțele cauzei.

Conform art. 1423 alin. (1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Totodată, Colegiul penal conchide că, instanța de apel, prin admiterea acțiunii civile în partea recuperării prejudiciului moral în sumă de 15 000 lei, a ținut cont de nivelul (gradul) suportării de către partea vătămată a suferințelor fizice și psihice în legătură cu vătămarile corporale cauzate, fiindu-i dereglată sănătatea pe o perioadă de timp, posibilitatea reală

materială al inculpatului, precum și de faptul că, condamnarea inculpatului în sine constituie la fel, o satisfacție echitabilă pentru partea vătămată, astfel, suma încasată în beneficiul lui Zavelișca El., este o sumă reală și corespunde faptelor comise, care compensează consecințele negative ale prejudiciului suportat de către victimă.

În acest context, instanța conchide că nu există temei legal pentru admiterea recursurilor ordinare declarate de avocatul Enachi T. în numele inculpatului și, potrivit legii, se impune respingerea lor ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate.

8.2. Cu referire la recursul declarat de partea vătămată Zavelișca El.

Potrivit textului recursului, recurenta invocă ca temei de casare a deciziei instanței de apel art. 427 alin.(1) pct. 6), 8) și 12) Cod de procedură penală, care stipulează că:

- hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond și de apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel,

- nu au fost întrunite elementele infracțiunii,

- și faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Colegiul penal constată că, motivele invocate de partea vătămată nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar fi temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei instanței de apel.

După cum rezultă din recurs, autorul acestuia este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor lui Nigai V. în baza art. 152 alin.(1) Cod penal, criticând hotărârea instanței de apel în latura civilă, pe motiv că acțiunea civilă nu a fost admisă integral conform solicitărilor, ci doar în partea încasării prejudiciului moral, care, reieșind din suma încasată, nu este echitabilă în urma celor suferite, iar în partea prejudiciului material, în cauză au fost prezentate suficiente probe, care confirmă cheltuielile materiale suportate.

Instanța de recurs reține, că acest motiv invocat nu se regăsește în temeiurile pentru recurs stipulate în art. 427 alin.(1) pct. 6), 8) și 12) Cod de procedură penală.

În fapt, decizia instanței de apel corespunde tuturor prevederilor legii

de procedură penală, ea fiind legală și întemeiată.

Conform prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, poate da o nouă apreciere probelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul penal constată, că aceste prevederi legale, au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel în ce privește latura civilă.

Din materialele cauzei, instanța atestă faptul că, prima instanță judecând prezenta cauză penală, prin sentința Judecătoria Slobozia din 17 decembrie 2014, a admis în principiu, acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Zavelișca Elena, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015, a fost admis apelul declarat de partea vătămată Zavelișca E., casată sentința în latura acțiunii civile și pronunțată o nouă hotărîre, prin care s-a încasat de la inculpatul Nigai V. în beneficiul lui Zavelișca E, prejudiciul moral în mărime de 15000 lei.

În acest context, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru prejudiciile morale se disting de cele pentru prejudiciile materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

Pentru ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, este necesar să fie luate în considerare suferințele fizice și morale susceptibile în mod rezonabil care au fost cauzate prin fapta săvîrșită de inculpat, precum și de toate consecințele acesteia, așa cum rezultă din probele administrate în cauză.

Anume, în acest sens, călăuzitoare fiind explicațiile date de către Plenul Curții Supreme de Justiție la pct. 22 al Hotărîrii nr.9 din 09.10.2006 „*Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral*”.

Totodată, Colegiul penal ține să enunțe că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că îndemnizația trebuie să prezinte o justă despăgubire, iar cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încît acesta să aibă efect compensatoriu. Astfel, instanța de apel ținînd cont de gradul de vinovăție al

inculpatului, suferințele fizice și psihice ale părții vătămate, posibilitatea reală materială al inculpatului, precum și măsura în care această compensare poate aduce satisfacție victimei, corect a dispus încasarea prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, totodată considerînd că solicitarea părții vătămate privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 50000 lei, este prea exagerată.

Cît privește încasarea prejudiciului material, instanța de apel corect a menținut în această parte sentința, care a admis în principiu, urmînd ca asupra cuantumului să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile, deoarece de către recurentă nu au fost prezentate probe autentice ce ar confirma cuantumul pretențiilor suportate, precum și partea vătămată nu a efectuat un calcul concret.

Mai mult ca atît, instanța de recurs menționează, că instanțele judecătorești, corect au concluzionat că partea vătămată a prezentat instanței de judecată copiile bonurilor de plată a mai multor preparate medicamentoase, anexate de partea vătămată în argumentarea cheltuielilor suportate, însă nu a fost demonstrat cu certitudine prescrierea acestora de către medic, în legătură cu diagnoza stabilită victimei.

Totodată, în privința cerinței părții vătămate referitor la restituirea venitului ratat de către ÎI „Luna Caraion”, adică a presupusului salariu neachitat, penalităților calculate de către Inspectoratul Fiscal de Stat al r-lui Ștefan Vodă și Casa Teritorială de Asigurări, încasarea împrumutului neachitat de către partea civilă, instanța de fond corect a constatat că nu a fost probată existența veniturilor întreprinderii, care ar fi fost ratate. Prin urmare, nu a fost probată legătura causală între acțiunile inculpatului și calcularea penalităților pentru neachitarea la timp a impozitelor și altor plăți.

În speță, sunt relevante și explicațiile date la pct. 13 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 30 octombrie 2009, nr. 9 „*Cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală*”, din care rezultă că, în materia despăgubirilor, materiale sau morale, nu există temei de casare care să îngăduie instanței de recurs să reaprecieze cuantumul acțiunii civile. Ca atare, în recurs nu se poate solicita reactualizarea despăgubirilor cuvenite, stabilite de instanța de fond”.

Reieșind din circumstanțele indicate, Colegiul penal conchide, că instanța de apel a adoptat o hotărîre legală și întemeiată, iar recursul părții vătămate urmează a fi respins, ca inadmisibil.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Respinge, ca inadmisibile, recursurile ordinare declarate de avocata Enachi Tatiana în numele inculpatului Nigai Vasile și de partea vătămată Zavelișca Elena, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015, în cauza penală în privința lui *Nigai Vasile Nicolae*, cu menținerea hotărârii contestate.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 14 ianuarie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti

Ghenadie Nicolaev

Nadejda Toma